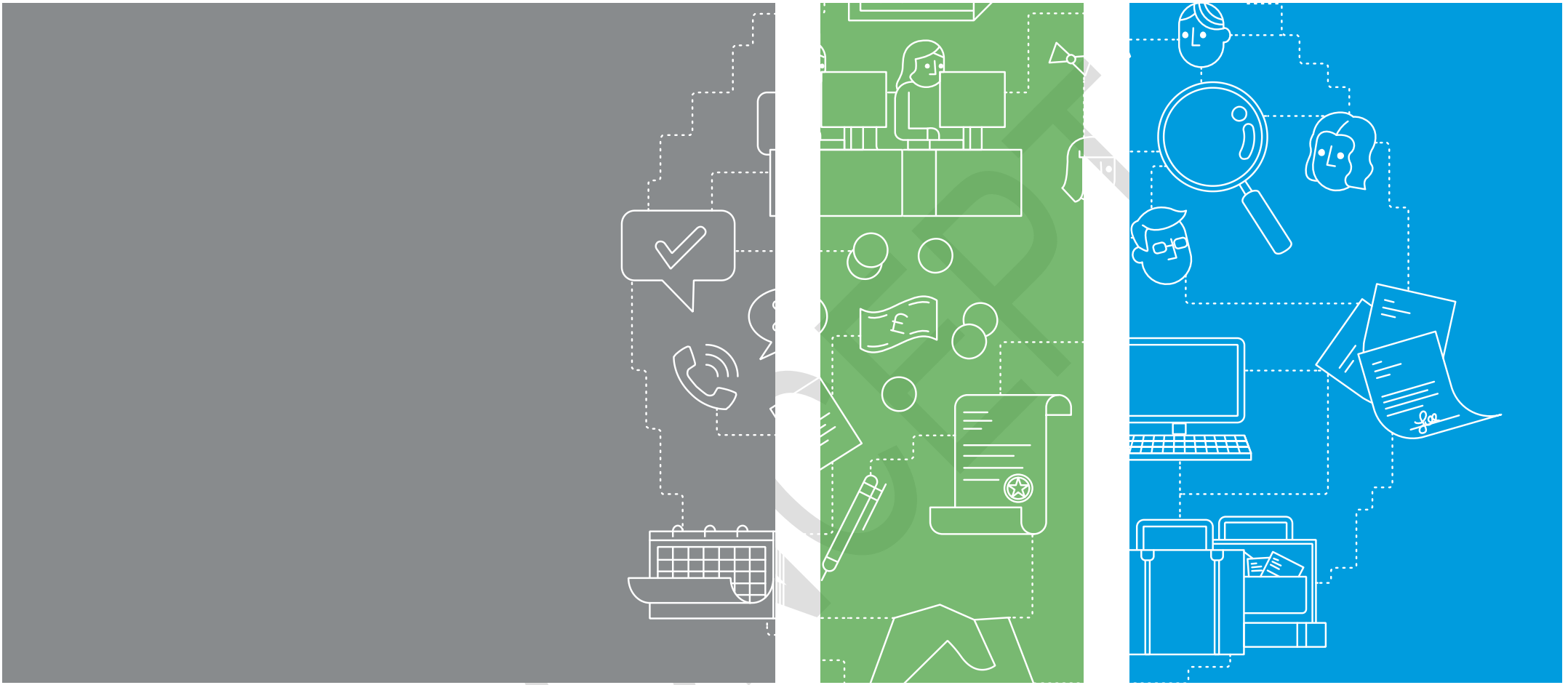

Accountantsverslag 2022

Gemeente Gulpen-Wittem

XX juni 2023

CONCEPT

Aan de gemeenteraad van
Gemeente Gulpen-Wittem
Willem Vliegenstraat 12
6271 DA GULPEN

Heerlen, XX juni 2023

Betreft: accountantsverslag 2022

Geachte leden van de gemeenteraad,

U hebt ons opdracht gegeven de jaarrekening 2022, welke onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders is opgesteld, te controleren. Onze belangrijkste bevindingen voortvloeiend uit de door ons uitgevoerde werkzaamheden vindt u in het accountantsverslag bij deze brief.

Onderdelen en reikwijdte accountantsverslag
Dit verslag vat onze belangrijkste bevindingen vanuit onze accountantscontrole samen. Daarnaast gaan wij nader in op een aantal formele aspecten die samenhangen met onze controlewerkzaamheden.

Onze bevindingen vloeien voort uit onze werkzaamheden als onderbouwing van ons oordeel. Deze werkzaamheden zijn gericht op het afgeven van een controleverklaring bij de jaarrekening en zijn derhalve niet primair gericht op het onderkennen van alle aandachtspunten in de administratieve organisatie en interne beheersing, inclusief de procedures die zijn gericht op de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde informatiesystemen.

Verder is onze controle niet specifiek gericht op het ontdekken van mogelijke onregelmatigheden, waaronder fraudes. Hadden wij een specifiek onderzoek ingesteld, dan waren ons mogelijk aanvullende zaken ter kennis gekomen die wij zouden hebben gerapporteerd.

Wij streven ernaar om belangrijke tekortkomingen of aandachtspunten niet op zichzelf maar altijd met een passende oplossingsrichting aan u te rapporteren. Uiteraard zijn wij bereid om u verder te begeleiden in het realiseren van oplossingen rondom belangrijke aanbevelingen of aandachtspunten.

Tot slot
Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn geweest. Graag bespreken wij dit verslag met u. Mocht u op enig moment nog nadere vragen hebben over de inhoud van dit verslag, neem dan gerust contact met ons op.

Met vriendelijke groet,
RSM Netherlands Accountants N.V.

drs. S.J.M. Prevoo RA

INHOUD

1. Samenvatting **5**

Controleverklaring
Onafhankelijkheid
Gehanteerde normenkader
Goedkeurings- en rapporteringstoleranties
Evaluatie van ongecorrigeerde controleverschillen

2. Belangrijkste controlebevindingen **8**

Nadere toelichting van ongecorrigeerde controleverschillen
Werkzaamheden en bevindingen ten aanzien van geïdentificeerde significante risico's
Wet normering topinkomens (WNT)
Overige bevindingen

3. Analyse van de jaarrekening **18**

Ontwikkeling van balansverhoudingen
Resultaat boekjaar en financiële positie
Weerstandsvermogen
Financiële rechtmatigheid

3. Overige elementen **23**

Frauderisicofactoren
Continuïteit
Naleving van wet- en regelgeving
Geautomatiseerde gegevensverwerking
Single information Single audit (SiSa)
Rechtmatigheidsverantwoording

1. SAMENVATTING

De strekking van de controleverklaring is goedkeurend voor getrouwheid en goedkeurend voor rechtmatigheid.

Controleverklaring

De strekking van de controleverklaring bij de jaarrekening 2022 is goedkeurend voor getrouwheid en goedkeurend voor rechtmatigheid. Deze jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV).

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol accountantscontrole Gulpen-Wittem 2022-2025 en de Regeling Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2022 vallen.

Er is geen bedreiging geconstateerd ten aanzien van de onafhankelijkheid van RSM jegens de gemeente Gulpen-Wittem.

Onafhankelijkheid

Onafhankelijkheid (objectiviteit) is naast vakbekwaamheid één van de pijlers van onze beroepsuitoefening. Nederlands recht, waaronder de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta) en de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO), vereist daarom dat wij onafhankelijk zijn ten opzichte van onze controlecliënten. Binnen RSM Netherlands Accountants N.V. (hierna: RSM) kennen wij aantal waarborgen dat specifiek is opgezet om onze onafhankelijkheid te borgen. Periodiek wordt door ons de naleving van interne en externe onafhankelijkheidsvoorschriften en de daarbij behorende waarborgen beoordeeld. Daarnaast moeten onze professionals jaarlijks, alsmede per individuele opdracht, hun onafhankelijkheid schriftelijk bevestigen.

RSM is onafhankelijk van de gemeente Gulpen-Wittem en, voor zover bij ons bekend, heeft er zich geen inbreuk voorgedaan op de van toepassing zijnde regels en het beleid ten aanzien van onafhankelijkheid. Ons zijn geen relaties bekend tussen RSM en haar zuster- en/of dochterondernemingen en de member firms van RSM International en de gemeente Gulpen-Wittem, die naar ons professioneel oordeel mogelijk van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Wij hebben de aard van de door ons uitgevoerde non-assurance dienstverlening geëvalueerd en geconcludeerd dat er geen sprake is van werkzaamheden die niet zijn toegestaan op basis van de van toepassing zijnde onafhankelijkheidsregels.

CONCEPT

Gehanteerde normenkader

Geen verhoogd risico geconstateerd inzake volledigheid normenkader. Het normenkader is niet getoetst door een onafhankelijke derde.

In het normenkader 2022 zijn geen afwijkingen van materieel belang geconstateerd. Naar wij hebben kunnen vaststellen wordt geen verhoogd risico gelopen dat niet wordt voldaan aan de geldende wet- en regelgeving. Daar waar het SiSa betreft wijzen wij op het specifieke karakter van voorbereiding en controle. Het normenkader is niet door een onafhankelijke derde getoetst op volledigheid. Dit neemt niet weg dat, op basis van de kadernota rechtmatigheid, de volledigheid van het normenkader de verantwoordelijkheid van de gemeente is. In de bevestiging bij de jaarrekening wordt expliciet gevraagd naar een bevestiging ten aanzien van de volledigheid van het normenkader.

Goedkeurings- en rapporteringstoleranties

De goedkeuringstolerantie is gebaseerd op de werkelijke lasten. De rapporteringstolerantie is overeenkomstig het controleprotocol.

Een fout wordt als materieel beschouwd indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, de (economische) beslissingen en/of acties die gebruikers op basis van de jaarrekening nemen, zouden hebben beïnvloed. Onze werkzaamheden zijn erop gericht een redelijke mate van zekerheid te verschaffen dat fouten en onzekerheden die het door ons vastgestelde materialiteitsniveau te boven gaan of die kwalitatief materieel zijn, tijdens de accountantscontrole worden gesignaleerd. Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) stelt het algemeen bestuur de goedkeuringstolerantie (materialiteit) en rapporteringstolerantie vast die de accountant bij de jaarrekeningcontrole dient te hanteren.

De door ons gehanteerde goedkeuringstolerantie is gebaseerd op de werkelijke lasten inclusief de toevoegingen aan de reserves en is berekend op grond van de bepalingen in het controleprotocol accountantscontrole Gulpen-Wittem 2022-2025. De rapporterings-tolerantie is door de gemeenteraad in het controleprotocol accountantscontrole Gulpen-Wittem 2022-2025 voorgeschreven.

De door ons gehanteerde toleranties, naar beneden afgerond op duizendtallen, zijn als volgt:

	Goedkeuringstolerantie		Rapporteringstolerantie
Fouten	1% van de totale lasten	€ 442.000	€ 10.000
Onzekerheden	3% van de totale lasten	€ 1.326.000	€ 10.000

Aanvullend wordt vermeld dat een geconstateerde afwijking die kwalitatief relevant is, terwijl deze de rapporteringstolerantie niet overstijgt, in voorkomende gevallen ook wordt gerapporteerd.

CONCEPT

Er is sprake van ongecorrigeerde controleverschillen. De controleverschillen overschrijden de goedkeuringstolerantie niet en hebben geen invloed op de strekking van de controleverklaring.

Evaluatie van ongecorrigeerde controleverschillen

Onderstaand zijn de fouten en onzekerheden die de rapporteringstolerantie overschrijden schematisch weergegeven. Wij hebben drie rechtmatigheidsfouten, één getrouwheidsfout en twee onzekerheden voor rechtmatigheid groter dan de rapporteringstolerantie in de jaarrekening vastgesteld. De ongecorrigeerde controleverschillen zijn op de navolgende pagina's tekstueel nader toegelicht. De ongecorrigeerde controleverschillen overschrijden individueel en gezamenlijk de goedkeuringstolerantie niet en zijn derhalve niet van invloed op de strekking van de controleverklaring.

Uit hoofde van volledigheid en zorgvuldigheid vermelden wij dat onze controle met een hoge mate, maar geen absolute mate, van zekerheid is uitgevoerd, waardoor het mogelijk is dat tijdens onze controle niet alle fouten ontdekt worden.

Overzicht fouten en onzekerheden

Fouten	Getrouwheid	Rechtmatigheid
	€	€
Aanbestedingsonrechtmatigheid inzake softwarelicenties	-	71.000
Afgrenzingsfouten in 2021 met invloed op 2022	-	46.000
Te laag verantwoorde baten toeristenbelasting	117.000	117.000
Totaalbedrag fouten	**117.000**	**234.000**
Onzekerheden	**Getrouwheid**	**Rechtmatigheid**
	€	€
(Afwijken van) aanbestedingsprocedure inzake inhuur personeel onvoldoende gedocumenteerd	-	168.000
Totaalbedrag onzekerheden	**-**	**168.000**

CONCEPT

2. BELANGRIJKSTE CONTROLEBEVINDINGEN

Er bestaan fouten en onzekerheden voor rechtmatigheid als gevolg van het niet (aantoonbaar) voldoen aan de aanbestedings-regels ter grootte van € 71.000, respectievelijk € 168.000.

Nadere toelichting van ongecorrigeerde controleverschillen

Fouten en onzekerheden ten aanzien van het voldoen aan aanbestedingsregels

Wij hebben ter controle van het voldoen aan de Europese en gemeentelijke aanbestedingsregels op basis van een zogeheten spendanalyse diverse detailwaarnemingen uitgevoerd, waarbij is uitgegaan van de (vierjarige) gerealiseerde lasten per project per leverancier. Op basis van deze spendanalyse constateren wij een fout en een aantal onzekerheden ten aanzien van het voldoen aan de van toepassing zijnde aanbestedingsregels, die wij navolgend nader toelichten.

We hebben voor één opdracht ten aanzien van softwarelicenties vastgesteld dat een opdracht enkelvoudig onderhands is gegund, waar deze meervoudig onderhands aanbesteed had moeten worden. De met deze opdracht samenhangende bestedingen bedragen voor 2022 € 71.000 en kwalificeren uit dien hoofde als rechtmatigheidsfout.

Tevens hebben wij voor één leverancier vastgesteld dat is afgeweken van de procedure tot meervoudig onderhands aanbesteden. In dit geval betreft het een waarneming die wij vorig jaar hebben gedaan inzake inhuur van personeel, waarbij de reden voor de afwijking in huidig jaar naar wij begrijpen is gelegen in het feit dat uitvraag bij diverse leveranciers tot de conclusie heeft geleid dat deze posities, als gevolg van de huidige arbeidsmarktkrapte, niet op korte termijn konden worden ingevuld door een andere leverancier. Omdat de uitvraag mondeling heeft plaatsgevonden, kan onvoldoende documentatie worden aangeleverd die aantoonbaar maakt dat de betreffende uitvraag heeft plaatsgevonden. Hierdoor kwalificeren de lasten gepaard met deze inhuur van personeel ter grootte van € 168.000 als een onzekerheid ten aanzien van het voldoen aan de van toepassing zijnde aanbestedingsregels.

Teneinde het voldoen aan aanbestedingsregels gestructureerd aan te kunnen tonen, adviseren wij om verspreid over het jaar toetsingen uit te voeren ten aanzien van de cumulatieve bestedingen per leverancier. Zodoende kan tijdig actie ondernomen worden voor bestedingen die de aanbestedingsgrenzen dreigen te overschrijden. Tevens vragen wij aandacht voor de administratieve inrichting omtrent aanbestedingen – ook in het geval dat afgeweken wordt van de gebruikelijke aanbestedingsprocedure – zodat keuzes en overwegingen te allen tijde zijn onderbouwd met documentatie en zodat deze documentatie transparant en eenvoudig ontsloten kan worden.

CONCEPT

Afgrenzingsfouten in 2021 met invloed op 2022

Er bestaat een fout voor rechtmatigheid ten aanzien van afgrenzing van lasten ter grootte van € 46.000.

Tijdens de jaarrekeningcontrole 2021 hebben wij bij controlewerkzaamheden ten aanzien van de verantwoorde lasten en kortlopende verplichtingen hebben wij vastgesteld dat voor een bedrag ad € 23.000 aan inkoopfacturen met betrekking tot 2022 in 2021 zijn verantwoord en dat voor een bedrag ad € 23.000 aan inkoopfacturen met betrekking tot 2021 in 2022 zijn verantwoord. Deze tijdens jaarrekeningcontrole 2021 geconstateerde afwijkingen kunnen in 2022 niet meer gecorrigeerd worden, maar dienen in het kader van de juiste presentatie van resultaat en vermogen wel in de foutevaluatie te worden betrokken. Waar fouten voor getrouwheid gesaldeerd mogen worden, geldt dit voor rechtmatigheid niet. Deze constatering leidt tot een fout voor rechtmatigheid van € 46.000.

Te laag verantwoorde opbrengsten toeristenbelasting

Er bestaat een fout voor getrouwheid en rechtmatigheid als gevolg van te laag verantwoorde baten toeristenbelasting ter grootte van € 117.000.

In het kader van toerekening van baten aan de periode waar zij betrekking op hebben, heeft de gemeente Gulpen-Wittem in lijn met de gecontroleerde afrekening over 2022 van BsGW een vordering toeristenbelasting inzake het vierde kwartaal van 2022 verantwoord voor een bedrag ter grootte van € 200.000. Op basis van de uitvoeringsrapportage eerste kwartaal 2023 blijkt dat de door de gemeente te ontvangen toeristenbelasting over het vierde kwartaal van 2022 € 317.000 bedraagt. Dit betekent dat de opbrengsten en vordering met betrekking tot de toeristenbelasting over het vierde kwartaal van 2022 € 117.000 te laag zijn verantwoord. Naar wij begrijpen is deze afwijking gelegen in het feit dat de uitvoeringsrapportage eerste kwartaal 2023 in april 2023 is ontvangen en dat op dat moment de administratie 2022 reeds door de gemeente was afgesloten.

CONCEPT

Werkzaamheden en bevindingen ten aanzien van geïdentificeerde significante risico's

Als onderdeel van de planning van de jaarrekeningcontrole hebben wij een risicoanalyse uitgevoerd, waarbij wij significante jaarrekeningrisico's hebben geïdentificeerd. Significante jaarrekeningrisico's betreffen door ons geïdentificeerde risico's waar tijdens de jaarrekeningcontrole bijzondere aandacht aan wordt geschonken. In onderstaande overzichten rapporteren wij over de werkzaamheden die wij ten aanzien van deze significante risico's hebben verricht, alsmede de hieruit voortvloeiende bevindingen.

Doorbreking van de AO/IB door de leiding van de organisatie (management override)

Geïdentificeerde significant risico	Het management bevindt zich in een unieke positie om fraude te plegen, omdat het in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken die anderszins effectief lijken te werken. Hoewel het risico dat het management interne beheersingsmaatregelen doorbreekt in sommige entiteiten groter is dan in andere, is het in alle entiteiten aanwezig. Als gevolg van de onvoorspelbaarheid van de wijze waarop het management interne beheersingsmaatregelen doorbreekt, vormt dit een risico op een afwijking van materieel belang die het gevolg is van fraude en vormt het om die reden een significant risico. Dit betreft een vanuit de regelgeving verplicht frauderisico dat geadresseerd dient te worden tijdens de jaarrekeningcontrole.
Werkzaamheden	Inzicht verkrijgen in het proces inzake het doorvoeren van memoriaalboekingen en het gegevensgericht toetsen van memoriaalboekingen. Inzicht verkrijgen in het betalingsproces en de mate waarin controletechnische functiescheiding is ingericht in het betalingsproces. Inzicht verkrijgen in de wijze waarop het schattingsproces is vormgegeven en het als onderdeel van de gegevensgerichte controlewerkzaamheden specifiek aandacht schenken aan materiële schattingsposten. Het verkrijgen van inzicht in en, waar nodig geacht, het toetsen van transacties met verbonden partijen.
Bevindingen	Wij hebben inzicht verkregen in de gehanteerde dagboeken, alsmede de aard van de journaliseringen die op deze dagboeken plaatsvinden. Tevens hebben wij het bestaan van het proces omtrent het doorvoeren van memoriaalboekingen getoetst. Op basis van het inzicht in dagboeken en journaliseringen hebben wij voor de dagboeken waarop memoriaalboekingen plaatsvinden, onderzoek verricht naar de doorgevoerde memoriaalboekingen. Hier komen geen bijzonderheden of aandachtvragende bevindingen uit naar voren.

Op basis van een interview hebben wij begrepen dat een vierogenprincipe wordt gehanteerd in het betalingsproces en bij het wijzigen van crediteurenstamgegevens. Wij hebben aanvullend gegevensgerichte werkzaamheden ten aanzien van uitgaande betalingen uitgevoerd. Op basis van deze aanvullende gegevensgerichte controlewerkzaamheden constateren wij geen openbaring van het risico op onrechtmatige betalingen als gevolg van onterechte wijzigingen in een bankrekeningnummer van een crediteur.

Wij hebben inzicht verkregen in de wijze waarop de gemeente Gulpen-Wittem het proces ten aanzien van schattingen heeft vormgegeven. Wij hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd ten aanzien van de schattingsposten waarvoor een materieel schattingsrisico is geconstateerd, zijnde de voorzieningen inclusief de debiteurenvoorziening. Hierbij hebben wij door middel van diverse detailwerkzaamheden aansluitingen gemaakt tussen de verantwoording en de meerjarenonderhoudsplannen, actuariële berekeningen alsmede overige onderliggende brondocumentatie. Op grond van de uitgevoerde controlewerkzaamheden constateren wij geen materieel restrisico ten aanzien van het schattingselement uitgaande van de gehanteerde veronderstellingen.

Wij hebben op basis van de door ons verkregen controle-informatie ten aanzien van de transacties met verbonden partijen geen bijzonderheden geconstateerd die specifieke aandacht behoeven.

CONCEPT

Aanbestedingsrechtmatigheid

Geïdentificeerde significant risico	Indien een aanbesteding niet conform de juiste aanbestedingsvorm plaatsvindt, is dit achteraf zelden nog te repareren, waardoor afwijkingen veelal direct tot afwijkingen voor de rechtmatige besteding van middelen zullen leiden. Daarnaast kennen aanbestedingen een aantal 'grijze gebieden' (overschrijding raamovereenkomst, opknippen van opdrachten, quasi-inbesteding, et cetera) die tot complexiteit kunnen leiden.
Werkzaamheden	Inzicht verkrijgen in het proces dat de gemeente heeft ingericht om te waarborgen dat de organisatie aangaande haar bestedingen voldoet aan de van toepassing zijnde aanbestedingsregels. Uitvoeren van een spendanalyse op de cumulatieve bestedingen over het huidige boekjaar en over de laatste vier boekjaren. Uit deze spendanalyse volgen deelwaarnemingen om vast te stellen dat de bestedingen hebben plaatsgevonden overeenkomstig de van toepassing zijnde aanbestedingsregels.
Bevindingen	Door middel van interviews en het uitvoeren van een lijncontrole hebben wij de opzet en het bestaan van het aanbestedingsproces zoals aanwezig binnen de gemeente Gulpen-Wittem vastgesteld. Naar wij begrijpen zijn alle medewerkers op de hoogte gesteld van het van toepassing zijnde inkoopbeleid. Nieuwe medewerkers ontvangen uitleg over hoe procedures en processen rondom inkoop moeten verlopen. Wij hebben zelfstandig een spendanalyse uitgevoerd op de cumulatieve bestedingen per leverancier over de jaren 2019 tot en met 2022. Tevens hebben wij diverse detailwaarnemingen gedaan, waarbij wij voor bestedingen die de gemeentelijke of Europese aanbestedingsgrens overschrijden aansluiting hebben gezocht met de onderliggende aanbestedingsdocumentatie. Voor de fouten en onzekerheden die wij op basis van deze werkzaamheden hebben geconstateerd, verwijzen wij naar de toelichting welke is opgenomen in de paragraaf “Nadere toelichting van ongecorrigeerde controleverschillen” van dit verslag.

Getrouwe en rechtmatige verantwoording van lasten in het Sociaal Domein

Geïdentificeerde significant risico	De decentralisaties binnen het Sociaal Domein (Participatiewet, WMO en Jeugdwet) hebben er in 2015 toe geleid dat gemeenten extra taken kregen toegewezen waar zij niet (optimaal) op waren voorbereid. Het Sociaal Domein is voor gemeenten heden ten dage geen onbekend terrein meer. Echter, wij onderkennen nog steeds een verhoogd jaarrekeningrisico ten aanzien van de lasten in het Sociaal Domein, veroorzaakt door onder meer het feit dat prestatielevering moeilijker dan bij reguliere inkopen kan worden vastgesteld en het feit dat de gemeente van een groot aantal partijen afhankelijk is voor haar (financiële) verantwoording. Het risico concentreert zich op dienstverlening ten aanzien van WMO en Jeugdzorg (bijvoorbeeld hulp bij het huishouden en begeleiding).
Werkzaamheden	Inzicht verkrijgen in de opzet en het bestaan van het beschikkingsproces zoals dit bij de gemeente is ingericht, alsook van het proces waarop de gemeente de prestatielevering door zorgleveranciers vaststelt. Aansluiting van de verantwoorde lasten met de productieverantwoordingen van zorgleveranciers (voorzien van controleverklaringen), uitvoeren van een gegevensgerichte toets op de verstrekte beschikkingen in relatie tot recht, hoogte en duur van de zorglevering, het verkrijgen van controledocumentatie ter vaststelling van de prestatielevering, vaststellen of aanvullende werkzaamheden inzake persoonsgebonden budgetten hebben plaatsgevonden.
Bevindingen	Door middel van interviews en het uitvoeren van een lijncontrole hebben wij de opzet en het bestaan van het beschikkingsproces zoals aanwezig binnen de gemeente Gulpen-Wittem vastgesteld. Wij hebben tevens vastgesteld dat monitoring van de via een mandaatregeling uitbestede activiteiten plaatsvindt door middel van het bijwonen van (bedrijfsvoerings)overleggen. Wij hebben zelfstandig de verantwoorde lasten aangesloten met de onderliggende specificaties, productieverantwoordingen, rapportages van de centrumregelingen inclusief controleverklaring en overige brondocumentatie afkomstig van derden. Tevens hebben wij op basis van een steekproef ten aanzien van de elementen recht, hoogte, duur een aansluiting gezocht tussen de beschikte zorg en de benodigde zorg volgens de met cliënten gevoerde gesprekken. Aanvullend hebben wij een steekproef uitgevoerd om de prestatielevering door zorgleveranciers vast te stellen. De financiële omvang gemoeid met persoonsgebonden budgetten is voor 2022 niet materieel van omvang. Wij hebben desondanks voor de persoonsgebonden budgetten aansluiting gezocht met documentatie afkomstig van de Sociale Verzekeringsbank. Tevens hebben wij een analyse op de uitnutting van budgetten uitgevoerd, waarbij wij geen risico constateren op overuitputting van budgetten. Tot slot constateren wij dat de totale onderuitputting van persoonsgebonden budgetten kleiner is dan de uitvoeringsmaterialiteit, waardoor geen materieel risico dienaangaande is geconstateerd.

Waardering van de materiële vaste activa verkregen van NV VTC

Geïdentificeerde significant risico	De gemeente heeft in het verleden aan haar 100% deelneming NV VTC leningen verstrekt die qua financiële omvang de materialiteit ver te boven gaan. In 2022 heeft een transactie plaatsgevonden waarbij door de gemeente Gulpen-Wittem het economisch eigendom van de verbouwing van het zwembad is verkregen. Deze verkrijging heeft plaatsgevonden tegen kwijtschelding van de aan NV VTC verstrekte leningen. Na verwerking van deze transactie is geen sprake meer van aan NV VTC verstrekte leningen. Tegelijkertijd leidt de verkrijging van het economisch eigendom van de verbouwing tot verantwoording van een materieel vast actief dat qua financiële omvang de materialiteit ver te boven gaat. Omdat sprake is van een investering met economisch nut, dient jaarlijks beoordeeld te worden of sprake is van een mogelijke afwaardering van het materieel vast actief. Vanwege het feit dat momenteel een gebiedsvisie wordt ontwikkeld, kan het standpunt ten aanzien van duurzame exploitatie van het zwembad onderhevig zijn aan wijzigingen, hetgeen van invloed kan zijn op de waardering van het actief. Als gevolg van deze ontwikkelingen hebben wij de waardering van de materiële vaste activa verkregen van NV VTC als significant jaarrekeningrisico geïdentificeerd.
Werkzaamheden	Inzicht verkrijgen in de verwachtingen van de gemeente ten aanzien van de waardering van de materiële vaste activa verkregen van NV VTC. Analyseren van de betrouwbaarheid van de verwachtingen van de gemeente aan de hand van onderliggende documentatie.
Bevindingen	De gemeente Gulpen-Wittem heeft reeds enige tijd geleden een traject ingezet om te komen tot een structurele oplossing ten aanzien van de financiering van en de verhoudingen ten aanzien van NV VTC. In 2022 heeft dit een vervolg gekregen doordat met terugwerkende kracht per 1 januari 2022 het economisch eigendom van de verbouwing in Mosaqua is verkregen. Dit heeft geleid tot een verhoogde transparantie ten aanzien van de verantwoordelijkheid van de gemeente als eigenaar en NV VTC als exploitant van het zwembad. De hiervoor beschreven transactie is tot stand gekomen door omzetting van de leningen die direct samenhangt met de in het verleden gepleegde verbouwing. Omdat het openstaande leningsaldo de verkrijgingsprijs van de verbouwing volgens de grondslagen van de gemeente met ruim € 1.000.000 overschrijdt, is het leningsaldo dat na deze transactie resteert, door de gemeente afgewaardeerd ten laste van het resultaat. Deze afwaardering is gedekt door een specifieke uitkering, alsmede door de vrijval ten gunste van het resultaat van de aanwezige voorzieningen met betrekking tot NV VTC. Per balansdatum 2022 resteert derhalve geen leningsaldo meer inzake aan NV VTC verstrekte leningen, hetgeen tot gevolg heeft dat de in voorgaande jaren geformuleerde onzekerheid ten aanzien van de waardering van de betreffende leningen ook niet meer bestaat.

De als materiële vaste activa verantwoorde verbouwing Mosaqua heeft een boekwaarde van circa € 3.200.000 en kwalificeert als investering met economisch nut. Voor investeringen met economisch nut dient jaarlijks beoordeeld te worden of sprake is van een mogelijke afwaardering van het materieel vast actief. Omdat de waarde van de verbouwing Mosaqua de materialiteit beduidend overstijgt, hebben wij uitdrukkelijk aandacht besteedt aan het risico op een mogelijk afwaardering van dit actief.

De commissie BBV stelt in haar notitie materiële vaste activa dat voor investeringen met economisch nut geen sprake is van een afwaardering wanneer deze een maatschappelijke functie hebben en indien de intentie bestaat tot duurzame exploitatie. De exploitatie van het zwembad is gericht op sportrecreatie, maar ook op welzijn (bijvoorbeeld doelgroepzwemmen), hetgeen de maatschappelijk functie van het materieel vast actief onderschrijft.

Ten aanzien van de intentie tot het duurzaam exploiteren van het zwembad hebben wij gesprekken gevoerd met ambtenaren en de portefeuillehouder en hebben wij kennisgenomen van diverse documenten. Uit de gevoerde gesprekken hebben wij begrepen dat een gebiedsvisie wordt ontwikkeld voor het gebied waarin het zwembad is gelegen. De gebiedsvisie is nog onderhanden, waarbij op dit moment nog geen concrete scenario's zijn uitgewerkt. Wij hebben vernomen dat de verwachting bestaat dat het zwembad als onderdeel van het primaire scenario zal worden uitgewerkt. Wij hebben kennisgenomen van notulen van vergaderingen op basis waarvan wij geen indicatie hebben dat de exploitatie niet wordt voortgezet. Voorts hebben wij vastgesteld dat een opdracht is verleend aan een ter zake deskundige partij om een meerjarenonderhoudsplan op te stellen ten aanzien van het zwembad.

De combinatie van de hierboven genoemde feiten en omstandigheden die tot op heden in acht zijn genomen, achten wij het standpunt van de gemeente Gulpen-Wittem aanvaardbaar dat per 31 december 2022 geen afwaardering van het materieel vast actief Verbouwing Mosaqua benodigd is.

CON

Wet Normering Topinkomens (WNT)

Wij hebben geen tekortkomingen geconstateerd ten aanzien van de verantwoording in het kader van de WNT.

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij de in de jaarrekening opgenomen WNT-verantwoording gecontroleerd. Wij melden dat wij geen tekortkomingen of afwijkingen in de WNT-verantwoording hebben geconstateerd.

Wij wijzen u voorts op het feit dat de verplichting geldt om de WNT-verantwoording openbaar toegankelijk op internet te publiceren voor een periode van tenminste zeven jaar, als onderdeel van de jaarrekening of desgewenst als apart document. De gegevens moeten vrij toegankelijk zijn en eenvoudig te vinden zijn. Wij geven uit dien hoofde in overweging om de WNT-verantwoordingen over de afgelopen jaren in een separate sectie op de website te presenteren.

Overige bevindingen

Wij geven in overweging om de dotatie aan de voorziening groot onderhoud wegen de komende jaren te verhogen om het egaliseren van lasten groot onderhoud mogelijk te blijven maken.

Voorziening groot onderhoud wegen
De gemeente Gulpen-Wittem heeft een voorziening voor groot onderhoud wegen. Een dergelijke voorziening wordt ingesteld met als doel om kosten van groot onderhoud aan wegen te egaliseren. Immers, waar het gebruik van wegen gespreid over de verschillende jaren plaatsvindt, wordt het groot onderhoud gekenmerkt door relatief omvangrijke uitgaven die niet gelijkmatig plaatsvinden. Wij stellen vast dat op basis van het omgevingsprogramma wegen 2023-2027 en uitgaande van de huidige hoogte van de dotatie aan de voorziening, de voorziening groot onderhoud wegen in de nabije jaren volledig wordt aangewend. Vorenstaande leidt ertoe dat het toekomstige groot onderhoud ten laste van het resultaat dient te worden gebracht en daarmee resultaatfluctuaties ontstaan. Wij geven in overweging om de dotatie aan de voorziening groot onderhoud de komende jaren te verhogen om zodoende het egaliseren ten aanzien van lasten groot onderhoud wegen mogelijk te blijven maken.

Wij adviseren om in het geval waar vergelijkbare separate opdrachten veelal aan één leverancier worden gegund, deze opdrachten in de vorm van een raamovereenkomst aan te besteden.

Diverse opdrachten bij één partij
Als onderdeel van onze werkzaamheden ten aanzien van aanbestedingen dat de bestedingen inzake opruimingswerkzaamheden bestaan uit diverse separate opdrachten die vergelijkbaar van aard zijn. Omdat dit separate opdrachten betreffen, behoeven deze per opdracht niet te worden aanbesteed. Omdat deze opdrachten veelal aan één leverancier worden gegund ontstaat de indruk van een *preferred supplier*. Wij adviseren om dergelijke opdrachten van vergelijkbare aard aan te besteden in de vorm van een raamovereenkomst.

CONCEPT

Wij adviseren om de ontwikkelingen ten aanzien van de regeling specifieke uitkering inzake opvang ontheemden Oekraïne nauwgezet te volgen.

Batig saldo specifieke uitkering opvang ontheemden Oekraïne

De gemeente Gulpen-Wittem heeft via een specifieke uitkering een bijdrage ontvangen voor de bekostiging van de opvang van ontheemden uit Oekraïne. Doordat vanuit het Ministerie sprake is van een bijdrage op basis van normbedragen overstijgen de baten in het geval van de gemeente Gulpen-Wittem de gerealiseerde lasten. Wij wijzen in dit kader op de bekostigingsregeling welke onderliggend is aan deze bijdrage. Hierin is opgenomen dat de Staatssecretaris de uitkering uiterlijk op 31 december op het jaar dat volgt op het jaar van besteding vaststelt. Op het moment van schrijven is nog niet duidelijk wat de Staatssecretaris gaat besluiten over deze regeling voor de situatie waarbij de normbedragen de feitelijke lasten overschrijden. Wij adviseren uit dien hoofde om de ontwikkelingen ten aanzien van deze regeling nauwgezet te volgen.

In 2022 is voor het eerst een voorziening voor verlofsparen gevormd door de gemeente. Wij adviseren jaarlijks tijdig een uitvraag onder medewerkers te laten plaatsvinden om een zo exact mogelijke inschatting van de voorziening verlofsparen te bewerkstelligen.

Voorziening verlofsparen

Met ingang van 1 januari 2022 hebben werknemers van decentrale overheden op grond van de CAO Gemeenten de mogelijkheid om deel te nemen aan verlofsparen. Het saldo verlofsparen verloopt niet, hetgeen als implicatie heeft dat voor het saldo verlofsparen, in tegenstelling tot hetgeen voor regulier verlof gebruikelijk is, geen sprake is van gemiddeld gelijkblijvende personele lasten. Voor het saldo verlofsparen dient de gemeente Gulpen-Wittem derhalve een verplichting (voorziening) te vormen. Om deel te kunnen nemen aan verlofsparen, dienen medewerkers aan te geven welk saldo van het bovenwettelijk verlof zij als verlofsparen willen aanmerken. Per 31 december 2022 heeft één medewerker zich aangemeld voor verlofsparen. De gemeente Gulpen-Wittem heeft hiervoor een voorziening verlofsparen gevormd voor een bedrag van circa € 20.000. Op basis van de verkregen documentatie achten wij deze voorziening aanvaardbaar.

Er is echter sprake van een omvangrijk financieel saldo inzake bovenwettelijke verlofrechten. Omdat het verlofsparen recent zijn intrede heeft gedaan, is de kans aanwezig dat medewerkers zich gedurende de komende periode alsnog aanmelden voor verlofsparen. Vorenstaande kan leiden tot een omvangrijke toename van de voorziening in de komende periode. Om een zo exact als mogelijk inzicht te houden in de aanspraak op gemeentelijke middelen voortvloeiend uit een dotatie aan de voorziening verlofsparen, adviseren wij om jaarlijks tijdig een uitvraag te laten plaatsvinden onder de medewerkers inzake deelname aan verlofsparen.

CONCEPT

3. ANALYSE VAN DE JAARREKENING

Ontwikkeling van balansverhoudingen

Waar de staat van baten en lasten de financiële impact van de activiteiten in het boekjaar weergeeft, zowel begroot als gerealiseerd, geeft de ontwikkeling van balansverhoudingen inzicht in de vermogenspositie van de gemeente Gulpen-Wittem en de wijze waarop de activa van uw organisatie zijn gefinancierd. Wij behandelen in de navolgende alinea's de belangrijkste balansmutaties in 2022.

De materiële vaste activa nemen toe als gevolg van de lopende investeringsprojecten, onder meer inzake het verkregen economisch eigendom inzake de verbouwing Mosaqua. De sterke daling in de financiële vaste activa hangt samen met vorenstaande, omdat het economisch eigendom van het materieel vast actief is verkregen tegen omzetting van het aan NV VTC uitstaande leningsaldo. Het resterende leningsaldo met betrekking tot deze leningen ad ruim € 1.000.000 is ten laste van het resultaat van de gemeente afgewaardeerd. De resultaatimpact van deze afwaardering is vervolgens gedekt door middel van een verkregen specifieke uitkering en de vrijval die ten gunste van het resultaat heeft plaatsgevonden van bestaande voorzieningen die verband houden met NV VTC.

De vlottende activa nemen sterk toe als gevolg van de toegenomen positie te vorderen btw compensatiefonds. Deze toename hangt samen met de toename van de gerealiseerde lasten. De stijging in de liquide middelen hangt samen met de aangetrokken kasgeldleningen per ultimo 2022.

De vermogenspositie van de gemeente neemt toe als gevolg van het positieve resultaat van ruim € 3.500.000 dat over 2022 is gerealiseerd. De stijging in de voorzieningen wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de ingestelde voorziening voor wethouderspensioenen en de toevoegingen aan de voorziening afval en riolering in het kader van kostendekkendheid van deze heffingen. De langlopende schulden nemen af als gevolg van de reguliere aflossingen die gedurende 2022 hebben plaatsgevonden. De vlottende schulden nemen tot slot hoofdzakelijk toe als gevolg van de aangetrokken kasgeldleningen rondom balansdatum 2022.

CONCEPT

Resultaat boekjaar en financiële positie

Het resultaat boekjaar gecorrigeerd voor toevoegingen en onttrekkingen aan reserves bedraagt € 3.476.000 positief.

Het eigen vermogen van de gemeente Gulpen-Wittem is, reeds rekening houdend met het resultaat boekjaar ad € 3.530.000 positief, toegenomen tot € 9.084.000. In het kader van de transparantie van de opbouw van het resultaat vinden wij het van belang om het resultaat exclusief mutaties in reserves, en daarmee de feitelijke mutatie van het vermogen in 2022 van de gemeente te presenteren. Gedurende het jaar heeft netto een onttrekking ad € 54.000 aan reserves plaatsgevonden ten gunste van het resultaat. Rekening houdend met deze mutatie, bedraagt het resultaat boekjaar € 3.476.000 positief.

Het positief resultaat boekjaar houdt onder meer verband met de specifieke uitkering inzake de opvang van ontheemden uit Oekraïne en de specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden.

Het verloop van het vermogen is als volgt weer te geven:

Ontwikkeling financiële positie

	Algemene reserve	Bestemmingsreserves	Resultaat boekjaar	Totaal vermogen
	€ x 1.000	€ x 1.000	€ x 1.000	€ x 1.000
Saldo per 1 januari 2022	3.473	3.592	2	7.067
Resultaatbestemming 2021	2	0	-2	0
Toevoegingen aan reserves	497	1.683	0	2.180
Onttrekkingen aan reserves	- 185	-2.049	0	-2.234
Resultaat 2022	0	0	3.530	3.530
Saldo per 31 december 2022	**3.787**	**3.226**	**3.530**	**10.543**

De solvabiliteitsratio, uitgedrukt als het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal, bedraagt per ultimo 2022 16,1% (ultimo 2021: 12,2%). De financiële weerbaarheid van de gemeente Gulpen-Wittem wordt nader geanalyseerd in de navolgende paragraaf inzake het weerstandsvermogen.

CONCEPT

Weerstandsvermogen

De financiële positie van de gemeente wordt mede tot uitdrukking gebracht in het weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen laat zien in hoeverre de gemeente in staat is financiële tegenvallers op te vangen en toont daarmee de financiële weerbaarheid van de gemeente. In deze paragraaf staat de analyse van het weerstandsvermogen zoals opgenomen in de programmarekening centraal.

In overeenstemming met het BBV heeft de gemeente een inschatting gemaakt van de vereiste weerstandscapaciteit. In de navolgende tabel hebben wij een samenvatting opgenomen van het weerstandsvermogen van de gemeente Gulpen-Wittem.

Weerstandsvermogen		
	2022	**2021**
	€ x 1.000	€ x 1.000
Beschikbare weerstandscapaciteit (A)	8.126	4.011
Benodigde weerstandscapaciteit o.b.v. geïdentificeerde risico's (B)	1.385	1.457
Weerstandsvermogen (A -/- B)	**6.741**	**2.554**
Weerstandsfactor	**5,87**	**2,75**

De weerstandsfactor stijgt vanwege een stijging in het beschikbare weerstandsvermogen.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit op basis van de ingeschatte risico's; deze wordt uitgedrukt in de weerstandsfactor. De hieruit voortvloeiende weerstandsfactor, uitgaande van de beschikbare incidentele weerstandscapaciteit van de gemeente Gulpen-Wittem bedraagt 5,87 (2021: 2,75). De stijging in de weerstandsfactor ten opzichte van voorgaand jaar is het gevolg van een toename van het beschikbaar weerstandsvermogen, hetgeen hoofdzakelijk wordt veroorzaakt door het positieve resultaat over het huidig begrotingsjaar.

Wij wijzen op het feit dat wanneer het resultaat 2022 voor een specifiek doel wordt bestemd in een bestemmingsreserve dit in beginsel niet beschikbaar is als beschikbaar weerstandsvermogen. In relatie tot de relatief beperkte solvabiliteitsratio is het van belang om een evenwichtige keuze te maken tussen het reserveren van middelen in een bestemmingsreserve en het versterken van de algemene buffer van de gemeente.

CONCEPT

Ten aanzien van het weerstandsvermogen merken wij uit hoofde van volledigheid op dat diverse gemeenschappelijke regelingen waarin de gemeente Gulpen-Wittem deelneemt een zeer beperkt weerstandsvermogen hebben. Hierdoor is de kans groot dat deze gemeenschappelijke regelingen een beroep doen op het weerstandsvermogen aanwezig bij de deelnemende gemeenten in het geval dat een door de gemeenschappelijke regeling geïdentificeerd risico zich manifesteert. In de analyse van het weerstandsvermogen van de gemeente dient derhalve rekening te worden gehouden met vorenstaande.

Financiële rechtmatigheid

Wij hebben als onderdeel van de jaarrekeningcontrole de financiële rechtmatigheid getoetst conform de bepalingen van het Bado en het controleprotocol accountantscontrole Gulpen-Wittem 2022-2025. Het controleprotocol inclusief het normenkader is door de gemeenteraad vastgesteld. Het normenkader vertaalt zich in een toetsingskader dat als basis dient voor de interne controlewerkzaamheden. In het kader van de jaarrekeningcontrole hebben wij aandacht besteed aan de volgende onderwerpen:

- voorwaardencriterium;
- begrotingsrechtmatigheid; en
- misbruik en oneigenlijk gebruik.

Voorwaardencriterium
De toetsing op de naleving van de wet- en regelgeving is in eerste instantie een verantwoordelijkheid van de gemeente Gulpen-Wittem. Door middel van onze controle op de beheersorganisatie, in combinatie met de door ons uitgevoerde gegevensgerichte controlewerkzaamheden, hebben wij vastgesteld dat – behoudens de geconstateerde onderdelen genoemd in de sectie ongecorrigeerde controleverschillen – aan de diverse gestelde voorwaarden wordt voldaan. Daarnaast hebben wij in het kader van SiSa vastgesteld dat ook voor de specifieke uitkeringen aan de gestelde voorwaarden wordt voldaan.

Begrotingsrechtmatigheid
De toe te passen normen voor het begrotingscriterium zijn vastgelegd in de Gemeentewet en moeten door de gemeenteraad zelf nader worden ingevuld. Deze nadere invulling heeft plaatsgevonden middels de zogenaamde 212-verordening. Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat baten en lasten binnen de door de raad gestelde begrotingskaders blijven en dat significante wijzigingen tijdig aan de gemeenteraad worden gemeld. Hierdoor kan tijdig een besluit worden genomen door de gemeenteraad en wordt voorkomen dat het risico wordt gelopen op inbreuk op het budgetrecht van de gemeenteraad.

Indien een wijziging niet meer in het jaar zelf is vastgesteld zijn bestedingen boven het begrotingsbedrag strikt genomen niet rechtmatig. Deze overschrijdingen hoeven echter niet in alle gevallen te worden meegewogen in het accountantsoordeel. Voorwaarde hiervoor is onder meer dat deze kostenoverschrijdingen duidelijk herkenbaar in de jaarrekening moeten zijn opgenomen.

CONCEPT

De begrotings-overschrijdingen hebben, gezien hun aard en toelichting, geen invloed op ons accountantsoordeel.

Wij hebben vastgesteld dat voor de programma's "Veiligheid" en "Volksgezondheid en milieu" een begrotingsoverschrijding op de lasten heeft plaatsgevonden groter dan de door de gemeenteraad vastgestelde rapporteringstolerantie. Voor een inhoudelijke duiding van de overschrijdingen verwijzen wij naar de toelichting op de afwijkingen die in de programmaverantwoording per afzonderlijk is opgenomen. In deze analyse voor wat betreft rechtmatigheid zijn de overschrijdingen toegelicht, waarmee het college van burgemeester en wethouders verantwoording aflegt over de rechtmatigheid van de lasten over het boekjaar.

Door het vaststellen van de jaarrekening waarin de uitgaven wel zijn opgenomen worden de desbetreffende uitgaven alsnog door de gemeenteraad geautoriseerd. Wij merken op dat op grond van onze controlebevindingen deze begrotingsoverschrijdingen gezien hun aard en toelichting niet meewegen in ons accountantsoordeel.

Misbruik en oneigenlijk gebruik
In de externe en interne regelgeving zijn diverse bepalingen opgenomen die erop zijn gericht om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. De gemeente Gulpen-Wittem heeft de toets op het misbruik en oneigenlijk gebruik opgenomen in haar interne controlewerkzaamheden ten aanzien van de verschillende processen. De uitkomst van de toets heeft niet geleid tot bevindingen die invloed hebben op de financiële rechtmatigheid van baten en lasten en balansmutaties. Wij hebben desgevraagd geen signalen vanuit de organisatie ontvangen die wijzen op misbruik en oneigenlijk gebruik.

CONCEPT

4. OVERIGE ELEMENTEN

Uit hoofde van de jaarrekeningcontrole hebben wij geen indicaties van fraude en/of ongeregeldheden.

Frauderisicofactoren

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude berust bij de met governance belaste personen en het management van de gemeente. Deze verantwoordelijkheid betreft ook het onderhouden van een zodanige interne beheersing om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder dat deze afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of van fouten. Onze controle is opgezet om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, maar richt zich niet specifiek op het ontdekken van fraude.

Wij hebben een fraudediscussie gevoerd met het controleteam en met het management van uw organisatie waarbij wij de nadruk hebben gelegd op eventuele vermoedens van materiële onjuistheden als gevolg van fraude in de jaarverantwoording van uw organisatie. Van het management hebben wij de bevestiging ontvangen dat er geen onregelmatigheden zijn geconstateerd waarbij het management of werknemers die een belangrijke rol spelen bij de maatregelen van interne beheersing zijn betrokken. Noch heeft het management materiële onregelmatigheden geconstateerd als gevolg van doen of nalaten door anderen binnen de organisatie.

Tevens hebben wij werkzaamheden uitgevoerd die gericht waren op het risico van het ‘omzeilen’ van de interne beheersingsmaatregelen door het bestuur. Wij hebben specifieke controles uitgevoerd op:

- de memoriaalboekingen die in uw administratie zijn gemaakt; hiervan hebben wij aan de hand van onderliggende documentatie getoetst of deze aanvaardbaar zijn;
- de schattingen; deze hebben wij beoordeeld op tendenties;
- significante ongebruikelijke transacties; wij hebben onderzocht of er indicatie bestaat voor ongebruikelijke transacties en hebben indien aanwezig deze transacties onderzocht met behulp van data-analyse en onderliggende documentatie.

Hoewel wij een professioneel kritische houding hebben ten opzichte van risico’s van fraude in de jaarrekening, willen wij opmerken dat onze controle niet specifiek is gericht op het ontdekken hiervan. Tijdens de uitvoering van onze controle van de jaarrekening 2022 zijn geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude gebleken.

CONCEPT

Fraude in de controleverklaring
Met ingang van de controle over boekjaar 2022 zijn wij verplicht om bij wettelijke controles in de controleverklaringen nadere informatie op te nemen met betrekking tot onze werkzaamheden inzake fraude.

Er is een sectie 'Controleaanpak frauderisico's' opgenomen in de controleverklaring. In deze sectie hebben wij toegelicht op welke wijze bij de controle is ingespeeld op frauderisico's bij uw organisatie. De mate waarin een frauderisico aandacht behoeft tijdens de controle is van invloed op de mate van aandacht in de controleverklaring.

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze op frauderisico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang tijdens de controle is ingespeeld, is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle.

Continuïteit

Met ingang van de controle over boekjaar 2022 zijn wij verplicht om bij wettelijke controles in de controleverklaringen nadere informatie op te nemen met betrekking tot onze werkzaamheden inzake continuïteit. Er is een sectie 'Controleaanpak continuïteit' opgenomen in de controleverklaring. In deze sectie hebben wij toegelicht op welke wijze bij de controle is ingespeeld op financiële risico's bij uw organisatie. De mate waarin een continuïteitsrisico aandacht behoeft tijdens de controle en de inschatting in welke mate er een onzekerheid is met betrekking tot de continuïteit is van invloed op de mate van aandacht in de controleverklaring.

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle.

Naleving van wet- en regelgeving

Wij hebben geen kennis van te rapporteren omstandigheden in verband met niet-naleving van wet- en regelgeving.

CONCEPT

Geautomatiseerde gegevensverwerking

Wij zijn op grond van artikel 2:393 lid 4 BW verplicht melding te maken van onze bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van uw geautomatiseerde gegevensverwerking. Bij het uitvoeren van de controle zijn in dit opzicht geen acute bevindingen naar voren gekomen die aan u moeten worden gemeld.

Vanuit onze professioneel-kritische instelling bevelen wij aan om cybersecurity en informatiebeveiliging structureel in te bedden in het beleid en een omspannend inzicht te verkrijgen ten aanzien van risico's en daarop geënte beheersingsmaatregelen. Ook vanuit de regelgeving vinden ontwikkelingen op dit vlak plaats. In dit kader verwijzen wij naar de navolgende paragraaf inzake NIS 2.

NIS 2
Het belang van cybersecurity voor de bescherming van onze samenleving wordt steeds evidenter. Uit dien hoofde heeft de Europese Unie in 2016 de Directive on Security of Network and Information Systems (NIS Directive) geïntroduceerd. Met de toenemende digitalisering en het toenemende aantal cyberaanvallen, heeft het Europees parlement ingestemd met strengere Europese regels voor de digitale beveiliging van onder meer ziekenhuizen, overheden en belangrijke bedrijven en is de NIS-richtlijn herzien en verbeterd. Deze NIS 2-richtlijn heeft een groter bereik en richt zich op meer sectoren om op die manier de cyberweerbaarheid van de EU-lidstaten gelijk te trekken en te vergroten.

NIS 2 tracht op verschillende manieren de cybersecurity te verbeteren. De richtlijn heeft tot doel het aanscherpen van bestaande beveiligingseisen, het aanpakken van de beveiliging van supply chains, het stroomlijnen van rapportageverplichtingen, strengere toezichtsmaatregelen en het invoeren van handhavingsvereisten met geharmoniseerde sancties in alle lidstaten.

Een belangrijk verschil ten opzichte van NIS 1 uit zich in de handhaving van NIS 2. Organisaties waarvan blijkt dat zij de wetgeving niet volgen kunnen te maken krijgen met onder andere boetes en schorsingen. Personen met een relevante autoriteit of bestuurlijke rol binnen de organisatie kunnen persoonlijk verantwoordelijk worden gehouden en aansprakelijk worden gesteld. Dit houdt in dat cybersecurity een organisatiebrede verantwoordelijkheid betreft die ook beleidsmatige inbedding behoeft. Daarnaast worden aangescherpte rapportageverplichtingen gesteld aan specifieke sectoren met een belangrijke impact op de samenleving. Op deze manier worden organisaties aangespoord om de benodigde stappen te zetten en te investeren in weerbaarheid tegen digitale dreigingen en andere risico's die impact kunnen hebben op hun netwerk en informatiesystemen. De richtlijn moet nog worden vertaald naar nationale wetgeving en zal naar alle waarschijnlijkheid in de loop van 2024 in werking treden.

Aanpassingen in maatregelen en naleving van nieuwe rapportageverplichtingen op het gebied van informatiebeveiliging zijn niet eenvoudig ingevoerd en kosten daarom veel tijd en middelen. Omdat dergelijke maatregelen naar verwachting verregaande invloed zullen hebben op de dagelijkse activiteiten van uw organisatie adviseren wij om hier tijdig op voor te sorteren. RSM kan u nader informeren over hetgeen NIS 2 voor uw organisatie betekent.

CONCEPT

In de praktijk zal nog nadere duiding plaatsvinden in welke categorie sommige bedrijven vallen. Vooralsnog is onderscheid gemaakt tussen “Essentieel” en “Belangrijk” met daaronder de branches:

Essentieel	Belangrijk
Energie	Post- en koeriersdiensten
Transport	Afvalbeheer
Banken	Vervaardiging, productie en distributie van chemische stoffen
Financiële markt infrastructuren	Voedselproductie, verwerking en distributie
Zorg	Productie
Drinkwater	Digitale leveranciers
Afvalwater	
Digitale infrastructuur	
Openbaar bestuur	
Ruimte	

Single information Single audit (SiSa)

Wij hebben geen fouten of onzekerheden geconstateerd ten aanzien van de SiSa-verantwoording.

De verantwoording van de Single Information en Single Audit (SiSa) is wettelijk verplicht. Wij hebben op grond van artikel 5, vierde lid Bado voor de controle de volgende rapporteringstoleranties gehanteerd per specifieke uitkering:

- € 12.500 (totaal der lasten) indien de omvangbasis kleiner of gelijk is aan € 125.000;
- 10% indien de omvangbasis groter is dan € 125.000 of gelijk aan € 1.000.000;
- € 125.000 indien de omvangbasis groter is dan € 1.000.000.

Voor de SiSa verantwoording gelden afwijkende rapporteringstoleranties dan voor andere onderdelen van de reguliere jaarrekening. De achterliggende reden hiervan is om vakdepartementen te voorzien van voldoende informatie teneinde de specifieke uitkering vast te stellen en de Algemene Rekenkamer van informatie te voorzien. In het kader van de totstandkoming en controle van de SiSa-verantwoordingsinformatie merken wij op dat, op basis van de door de Accountantsdienst Rijk uitgevoerde review, kritisch wordt gelet op de kwaliteit van de aangeleverde SiSa-verantwoordingsinformatie en de hierop door de accountant uitgevoerde controle.

Wij hebben in onze controle in overeenstemming met de Nota Verwachtingen Accountantscontrole SiSa 2022 specifieke werkzaamheden uitgevoerd om een oordeel te kunnen verstrekken over de SiSa-verantwoordingsinformatie die in een tabel bij de jaarrekening is opgenomen. De door ons uitgevoerde werkzaamheden bestaan uit het beoordelen van de interne beheersing en het uitvoeren van gegevensgerichte werkzaamheden.

CONCEPT

In de SiSa verantwoording is een tweetal verschillende indicatoren opgenomen, te weten:

- indicatoren welke van invloed zijn op de financiële vaststelling; en
- indicatoren zonder invloed op de financiële vaststelling.

Voor de indicatoren welke van invloed zijn op de financiële vaststelling geldt dat er een relatie is tussen de jaarrekening en de SiSa-verantwoordingsinformatie. Deze indicatoren zijn door ons getoetst op getrouwheid en rechtmatigheid, en waar nodig aangevuld met een controle op de deugdelijke totstandkoming. Voor indicatoren zonder invloed op de financiële vaststelling hebben wij enkel de deugdelijke totstandkoming vastgesteld en derhalve niet de rechtmatigheid.

Op grond van het Bado rapporteren wij in dit verslag over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in het kader van SiSa zijn verantwoord. Wij doen dit door middel van navolgende tabel welke als bijlage bij de SiSa-verantwoordingsinformatie moet worden meegezonden.

Deze tabel moet ook worden opgenomen wanneer er geen fouten of onzekerheden zijn vastgesteld.

Bevindingen controle SiSa-verantwoordingsinformatie

SiSa-regeling		Fout of onzekerheid	Financiële omvang van fout of onzekerheid	Toelichting
JenV A12B	Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
JenV A13	Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
JenV A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
JenV A18B	Bekostiging eerste opvang ontheemden Oekraïne door Veiligheidsregio's (SiSa tussen medeoverheden)	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
FIN B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
BZK C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
BZK C55	Aanpak energiearmoede	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
BZK C62	Regeling specifieke uitkering kwijtschelding gemeentelijke belastingen	N.v.t.	€ 0	N.v.t.

CONCEPT

OCW D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
OCW D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
IenW E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptie 2021 – 2027 (SiSa tussen medeoverheden)	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
IenW E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet - gemeentedeel 2022	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) - gemeentedeel 2022	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) - gemeentedeel 2022	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G10	Wet inburgering - gemeentedeel 2022	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire – gemeentedeel 2022	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G13	Onderwijsroute 2022	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
VWS H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
VWS H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
VWS H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
VWS H16	Regeling specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
VWS H25	Regeling specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden (ronde 3)	N.v.t.	€ 0	Zie de navolgende paragraaf “Regeling specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden”.

Regeling specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden
Evenals voor 2020 en de eerste helft van 2021, zijn door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport op basis van de "Regeling specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden (ronde 3)" voor de periode november en december 2021 en januari 2022 middelen aan de gemeente Gulpen-Wittem verstrekt ter grootte van in totaal € 684.768 met als doel om de gemeente financiële dekking te bieden voor de door haar jegens NV VTC getroffen steunmaatregelen.

Op basis van de wettelijke uitgangspunten van de Regeling specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden (ronde 3) kunnen enkel de door gemeenten gedane bestedingen in de SiSa-verantwoording worden verantwoord voor zover deze rechtstreeks voor dekking van het exploitatietekort dienen. In het geval van de gemeente Gulpen-Wittem betreft dit de kwijtschelding van de rentevergoeding over de periode november en december 2021. De door de gemeente getroffen steunmaatregelen zijn echter beduidend uitgebreider en bestaan tevens uit compensatie van de terugbetalingsverplichtingen inzake TVL en TOGS en uit de volledige kwijtschelding van de resterende aflossingsverplichting die in januari heeft plaatsgevonden ten aanzien van de aan NV VTC verstrekte leningen.

In overleg met de Dienst Uitvoering Subsidies aan Instellingen (DUS-I) van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport is overeengekomen dat deze steunmaatregelen weliswaar niet volgens de letter van regeling kwalificeren als subsidiabele bestedingen, maar dat deze maatregelen wel in de geest van deze regeling zijn getroffen. Vorenstaande heeft tot gevolg dat de in voorgaande alinea genoemde bestedingen niet in de SiSa-verantwoording mogen worden verantwoord als subsidiabele bestedingen, maar wel als zodanig in de declaratie richting het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport mogen worden betrokken. Voorwaarde is dat deze middelen zijn aangewend ten behoeve van de dekking van het exploitatietekort van het zwembad. DUS-I is bereid om de kwijtscheldingen van aflossings- en renteverplichtingen, inclusief de compensatie van de terugbetalingsverplichting inzake TVL en TOGS, gelet op de door de gemeente en accountant gegeven toelichting, aan te merken als een extra bijdrage van de gemeente aan de verliezen van het zwembad, en als zodanig zijn deze compensatiemaatregelen en kwijtscheldingen subsidiabel.

Wij hebben aan de hand van de door een accountant gecontroleerde cijfers over de periode november-december 2021 en over de periode januari 2022, correspondentie tussen de gemeente Gulpen-Wittem en NV VTC en overige documentatie, de omvang van de door de gemeente Gulpen-Wittem getroffen steunmaatregelen geïdentificeerd en vastgesteld dat de door de gemeente gedane bestedingen het door het Ministerie voor de periode november 2021 tot en met januari 2022 toegekende maximumbedrag overschrijdt. Hierbij wordt opgemerkt dat in het kader van het bepalen van de maximale subsidiëring compensatie mag plaatsvinden tussen de maatregelen getroffen voor de periode november en december 2021 en de maatregelen getroffen voor de periode januari 2022. Voorts hebben wij vastgesteld dat wanneer deze steunmaatregelen niet door de gemeente Gulpen-Wittem zouden zijn getroffen, het saldo liquide middelen aanwezig bij NV VTC per 31 december 2021, respectievelijk 31 januari 2022 – rekening houdende met een acute terugbetaling van de onterecht verkregen TVL en TOGS – sterk negatief zou zijn geweest.

Vorenstaande betekent dat de door de gemeente Gulpen-Wittem in de breedte getroffen maatregelen door NV VTC volledig zijn aangewend ten behoeve van de exploitatie van het zwembad en daarmee zijn ingezet ter dekking van het exploitatietekort.

CONCEPT

Rechtmatigheidsverantwoording

Na achtereenvolgens een aantal maal uitgesteld te zijn geworden, doet de rechtmatigheidsverantwoording vanaf boekjaar 2023 haar intrede. In het kader van de rechtmatigheidsverantwoording geven wij onderstaand een drietal elementen ter overweging ten aanzien van het vaststellen van de door de gemeenteraad vast te stellen verantwoordingsgrens.

Informatiepositie van de gemeenteraad
De verantwoordingsgrens weerspiegelt de informatiepositie van de gemeenteraad. Hoe lager de verantwoordingsgrens, hoe meer informatie de gemeenteraad ontvangt, maar ook hoe meer details die mogelijk niet altijd interessant zijn voor de gemeenteraad. Het algemeen bestuur dient de hoogte van de verantwoordingsgrens derhalve af te stemmen op haar informatiebehoefte.

Kosten van de rechtmatigheidsverantwoording
Er bestaat een inverse relatie tussen de hoogte van de verantwoordingsgrens en de omvang van de werkzaamheden die door de interne controle moeten worden uitgevoerd. Met andere woorden, indien de verantwoordingsgrens lager wordt vastgesteld, worden afwijkingen voor lagere bedragen van belang. Om ook deze lagere bedragen te kunnen opsporen, vastleggen en rapporteren, dienen de interne controlewerkzaamheden uitgebreid te worden.

Eenduidigheid van normen
De gemeenteraad verstrekt in de vorm van de goedkeuringstolerantie aan de accountant een grensbedrag voor de jaarrekeningcontrole, welke mede is ontleend aan het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado). Voor fouten bedraagt deze tolerantie 1% van de totale lasten, inclusief toevoegingen aan reserves. Indien de verantwoordingsgrens voor de rechtmatigheidsverantwoording op een ander niveau wordt vastgesteld dan de goedkeuringstolerantie voor de jaarrekeningcontrole, dient de gemeenteraad uit hoofde van transparantie toe te lichten waarom verschillende normen gehanteerd worden.

CONCEPT

BIJLAGE - GEPLANDE EN GEREALISEERDE URENBESTEDING

Voorafgaand aan de start van de controleopdracht maken wij op basis van de reikwijdte en diepgang van de controle-opdracht, in combinatie met onze kennis van de markt waarin uw organisatie opereert, alsmede kennis van de huishouding van uw organisatie, een inschatting van de urenbesteding. In onderstaand overzicht geven wij de geplande en de (verwachte) gerealiseerde urenbesteding weer.

Overzicht geplande en gerealiseerde urenbesteding

Functieniveau	Geplande uren	Gerealiseerde uren *	Verschil
Externe accountant	35	90	55
Supervisor/manager	92	198	106
Assistent accountants	267	418	151
Interne review	8	10	2
Totaal	**402**	**716**	**314**

** De gerealiseerde uren omvatten de stand per heden, inclusief de verwachte uren ten aanzien van dossierafwikkeling.*

CONCEPT